Chrysanten

Jef Mennekens

bron
Jef Mennekens, *Chrysanten*. L. Opdebeek, Antwerpen z.j. [ca. 1938]

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/menn001chry01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

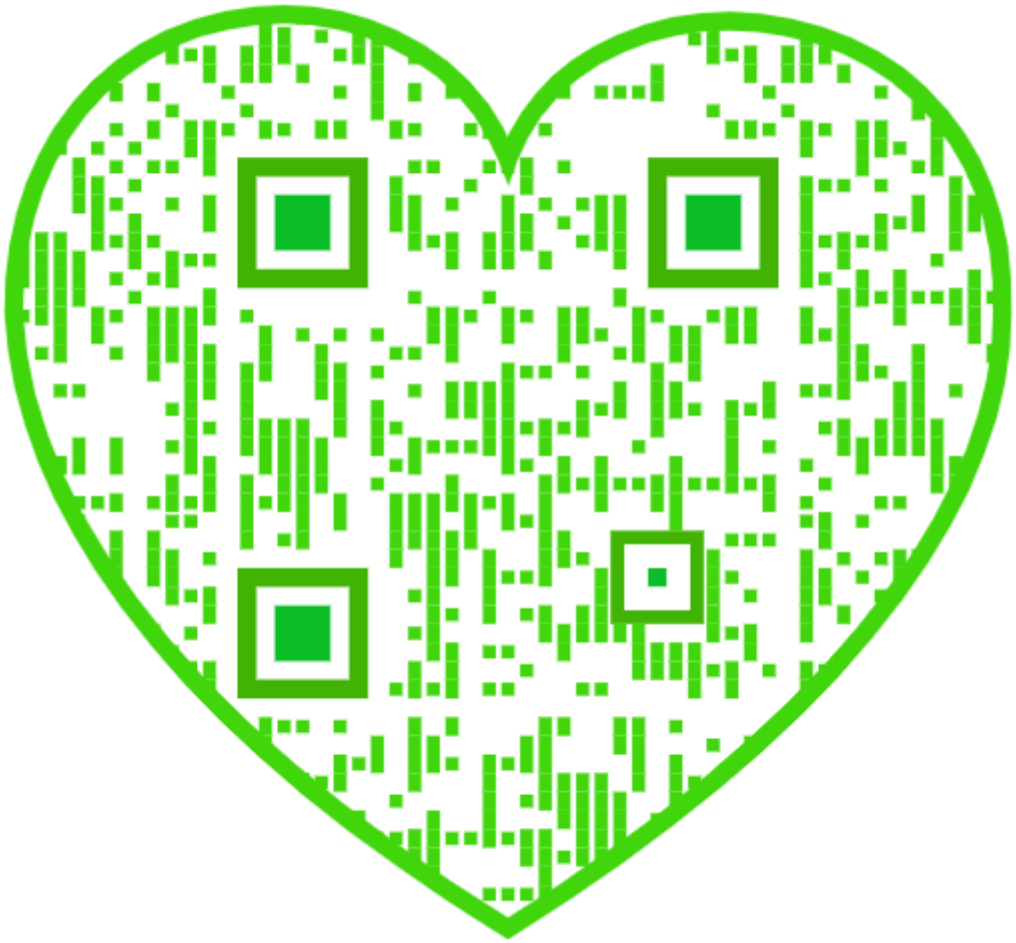

In memoriam mijn onvergetelijken Vriend,
LODE OPDEBEEK.

Bij zijn dood

I

Wee mij, dat zulk een Vriend mij zoo ontviel,
en dat het komen moest zoo onverwacht!
Wat pijn doorbeeft er dezen dag mijn ziel,
en hoe zal eenzaam zijn om hem mijn nacht!

Is 't waar, dat ik uw gulle stem verloor,
en uw gebaar, waarin ik voelde uw hert?
Me dunkt, dat ik ze thans zoo duidlijk hoor,
als onbereikbre goedheid in de vert.

Want goedheid was de grondslag van uw zijn;
gij gaaft uw vrienden 't beste dat gij hadt,
eenvoudig en oprecht, en nimmer schijn,
zoo innig waar. En nu ontbeer ik dat?

Ik had nooit beter Vriend met schooner daad.
Ik had u lief en toonde 't u, verblijd.
Nu weet ik, dat gij immer voor me staat,
en immer schoon in mijn herinnring zijt.

5 Mei 1930.

II

Hoe hebt gij ons verlaten,
zoo vroeg, zoo onverhoeds?
Hoe trof die slag, waar wij vereenigd zaten,
in zoete stilte des gemoeds.
Wee ons, hier kan geen jamren baten!

Hoe leeren wij ontberen
den Vriend, die afscheid nam?
Zoo ooit dit leed vertrok, 't zou telkens keeren,
en zoo het nimmer wederkwam,
welk hart zou ooit een vriend nog eeren?

Wee ons! De menschen streven
zoo koel elkaar voorbij.
Wat konden ze in hun haast elkaar wel geven?
En dan, wat gaf hun medelij?
Mijn droefheid wordt door tijd noch mensch verdreven.

Het leven staat niet stil

Het leven staat niet stil; wat ook geschiede,
wat eenig heil ten afgrond henenvliede,
het menschdom kan een stond verbijsterd staan;
zijn levensdrift verplicht het voort te gaan.
Voor een die treurt en trouw blijft aan 't verleden
en stralend, met gedachten en gebeden,
het beeld der nooit vergeten dooden houdt,
zijn duizenden, op wie de hemel schouwt,
zooals hij gistren deed, en die weer joelen,
zelfzuchtige vreugd omsluiten in hun voelen,
hun zorg verdoezlen met wat ruw genot,
of plannen bouwen waarmee lacht het lot...

Zijn stem

Van u, mijn Vriend, is mij de stem
    vol eedlen, warmen klank
    en overtuiging bijgebleven;
ik had haar lief, ik dacht aan haar
    met diep gevoelden dank,
daar zij zoo'n vreugde wist te geven.

Die stem, ik hoor ze met haar galm;
    oprechtheid klinkt me toe,
en nauwer sluiten vriendschapsbanden;
ik ben verblijd; gij schenkt uw hart
    niet minder dan ik doe,
    en dat bezeeglen onze handen.

Die stem vergaat niet in mijn hart,
    in weerwil van den tijd
en 't roezemoezen van de dingen;
zij is voor mij een verre klok,
    die schoon van innigheid,
in mijn herinnering blijft zingen.

Dankbaar herdenken

Ons strekt de Dood tot vriend;
nooit heeft hij, met innigheid,
meer schoone gedachten van mij,
's morgens en 's avonds, tot u geleid.

Nooit is, in zoo heerlijk licht,
mijn liefde, van aardsche zorg ontdaan,
tot u, met den dank der herinnering,
als sinds uw verscheiden, gegaan.

Rijk aan daden

Vriend, zij ons leven rijk aan daden,
ons rust vol ingetogenheid,
een avondveld vol heilge stilte,
alwaar de daad zich voorbereidt,
en waar, ten overstaan der sterren,
de ziel zich van het stof bevrijdt.

Wij, arme dwazen, hollen, snorren;
het zweepend leven jaagt ons voort;
de dagen kleven aan elkander,
tot klomp geperst, de stem gesmoord,
terwijl in al dat dolle razen,
verlamd, ons ziel zichzelf niet hoort.

Vriend, zij ons leven rijk aan daden
met liefde en eigen schoon doorgloeid,
wier naglans op het land der stilte,
troostend in ons gedachten bloeit,
zoodat gesterkt, met een belofte,
ons rustige ziel ten hemel groeit.

De onrust der menschen

Vriend, onrustig zijn de menschen;
hun zit gejaagdheid in het bloed;
de drilt naar snelheid leidt hun wenschen;
de liefde dort in hun gemoed.
Wanneer de zon in hun verlangen
een vergezicht doet opengaan,
is daar geen rustoord vol vermaan,
dat hun begeerte mag ontvangen.

Zij zoeken naar het helst geschitter
en kunnen niet natuurlijk zijn;
hun donkere afgunst maakt hen bitter
waar ze immer streven naar den schijn;
zij hullen plechtig hun gedachten
in woorden die gewichtig doen;
maar wie hun ijlheid kan bevroên,
die ziet het leêge van hun trachten.

Zij hebben simpelheid verloren,
bezitten nooit een waren vriend;
zij laten zerpe klachten hooren,
maar hebben nimmer trouw gediend.
Een offer kunnen zij niet brengen;
daar grijpt te veel naar hunnen tijd;

en lichtloos, als vermaledijd,
voelen zij steeds hun hart verengen.

Ja, Vriend, onrustig zijn de lieden;
hun schijnwijsheid noemt dat modern...
Blind staan zij voor het schoon bedieden
van 't leven en zijn gouden kern.
En ik, die ga mijn eigen wegen,
en af en toe wat lentelicht
zie stralen uit een lief gezicht,
voel, ondanks alles, 's hemels zegen.

Torment

Hij sprak: Uw vriend is dood. De pijn sloeg wild
mij om het hart, en 'k staarde, zag niet, stond
als wezenloos. Geweldig was de stilt.
En hij was de eerste die weer woorden vond.

Hij zeide: Vrede heeft hij thans. Hij ligt
zoo rustig, losgelaten door het leed;
hemelsche zachtheid wijdt zijn aangezicht;
en hij is zalig, daar hij alles weet.

Ik zag hem aan. Diep in zijn donkren blik,
gloeide, vol angst, een eindeloos torment;
zijn wezen was verwoest door storm en schrik;
beenderig beefden zijn handen van ellend.

Ik nam die handen in de mijne en sprak:
Draagt gij in u die zekerheid en weet
hij meer dan wij, nu 't leven in hem brak?
Is niet-zijn kennis? Is de dood niet wreed,

daar hij de stof van 't geestlijk licht vervreemdt,
en ons bewustzijn dompelt in het Niet?
daar hij een wereld breekt en medeneemt,
waarvan gij nimmer nog een straling ziet?

Zijn antwoord viel daarop met doffe kracht:
Wat geeft het, dat hij sluimert, onbewust?
Hij strijdt niet meer, verscheurd, met nood en nacht.
Hij is bevrijd en kent nu de eeuwige rust.

Op rusten komt het aan... - Ik zeide: Neen,
op strijden, zoeken naar 't verheffend licht,
op mensch-zijn. - Hij: Ik ben altijd alleen. -
En ik: Mijn eenzaamheid is geen die zwicht.

Gij hebt vooruit geweten...

Mijn God, mijn God, gij hebt vooruit geweten
en liet geschiên, daar 't zoo geschreven stond;
gij hebt doorvoeld, gij die beletten kondt,
en onze ontsteltenis en passiekreten.

Gij wist dat wij, geslagen en doorwond,
U zouden vloeken of ons toevlucht heeten;
ons krachten in den strijd hebt gij gemeten,
gij die verstiet of in de branding stondt;

die glansdet op de toppen der vervoering,
deedt beven van de heiligste ontroering,
ons klein liet of ons ophieft, eindloos groot;

gij weet, of wij U vinden of ter dood
bedroefd, U schreiend zoeken zonder ende,
gij bron van hoop en kiem van zwarte ellende.

Wie heeft het kwaad geschapen?

O bron van hoop, o kiem van zwarte ellende!
Wie heeft het kwaad geschapen en den nood,
wie schimmel en het giftig duivelsbrood,
wie schurftig zaad, der driften dolle bende?

Wie haat en nijd, de paarse, de ongemende?
Wie ziekte en pest, en de angsten van den dood?
Wie wanhoop en verraad en 't gloeiend lood
des twijfels; wie den drang naar 't onbekende?

Wie heeft het kwaad omtooverd met genot,
en 't na doen sleepen rouw en walg en lijden?
Wie zond de straf en uitzicht op bevrijden?

Kom in deze onrust mij te hulp, mijn God;
ontsluit voor mij de poorten van 't begrijpen;
laat voor mijn ziel de vrucht der kennis rijpen.

Geef mij de vrucht der kennis

Laat voor mijn ziel de vrucht der kennis rijpen.
'k Benijd de vromen niet, die, trouw, gedwee,
de leer belijden, vrij van zoekend wee,
en niet als ik een flitsend lemmer slijpen.

Gij koost mij uit en gaaft me zoeklust mee,
liet droppen der verrukking in me zijpen,
sloegt mij met angst, en liet mij hooploos grijpen.
Niet uit verdooving groei' mijn levensvree.

'k Wil kampen tot het eind; ik vraag geen rusten;
'k Wil 't leven dienen zonder vaar en vrees,
de zonne zeegnend in den tuin der lusten.

'k Vraag U alleen, mijn God, die door U rees
tot hoogten, onbemind door stervelingen,
dat schittrend mij uw klaarte zou doordringen.

Wat blijft nog over?

O, mocht uw klaarte schittrend mij doordringen!
God, wezen grenzeloos, ziel van 't heelal;
o geest in mij aan 't schreien en aan 't zingen,
wat word ik wen zal sterven 't aardsch geschal?

Wat is de zaligheid der hemelingen?
Smelt ons bewustzijn, 't mateloos getal
in d'onverdeelden gloed, altijd aan 't kringen?
Wat blijft nog over uit dit daavrend dal?

Indien het Ik nog eigen kracht kan baren,
wat banden weeft ze met het aardsch bestaan?
Wat kennis komt nog uit de diept gevaren?

Helaas! Is dees gemeenschap slechts een waan?
Moet niet de ziel, om veilig zich te weten,
't noodlottig woelen van dees aard vergeten?

De aarde vergeten...

't Noodlottig woelen van dees aard vergeten,
om niet door meegevoel zijn heil te tanen,
hoe zweeft de geest langs onvermoede banen,
waar tot zijn heil niet sleept der zorgen keten?

Doch wat is heerlijkheid, beroofd van tranen,
en wat een eeuwge vreugd, die hooggezeten,
van de aardsche diep beminden niets kan weten,
ofschoon zij sidrend roepen in de orkanen?

En toch, zoo moet het zijn; wat leed zou gloeien,
indien ons liefde machtloos zich moest plengen
en niet vermocht, een offer nog te brengen?

Daar kan, mijn God, geen hemelvrede bloeien,
waar nog een nagalm blijft van aardsch gebeuren.
De ziel bewaart alleen den zang der kleuren.

In de oneindigheid van het licht

O zon! O licht! o symfonie der kleuren!
De dag sloot met de zee een lichtverbond,
nu, als in droom, de zon, met zilvren mond,
de sluiers van den nevel kwam verscheuren.

O goddelijke weelde die gij zondt,
mijn God, en die tot U mijn ziel komt beuren!
Geen moeheid meer, geen mat gedroom, geen treuren.
Tot licht vervloeit de vree van elken stond.

Zoo in de oneindigheid van 't licht verloren,
met schoon verwondren steeds opnieuw geboren,
moet leven hij, die stervend, de aard ontsteeg.

Een lichtend waas bedekt de menschendaden,
en daar vervreemd, de stem der smarte zweeg,
schijnen ze onwerklijk in hun verre waden.

Het eeuwig leed

God is in 't end met zijn barmhartigheid gekomen.
Dit arme lijf, dat zooveel leed niet dragen kon,
heeft de aard in strakke zwijgzaamheid teruggenomen.
Het is met haar vereend, en de aarde bloeit, vol zon.

Lichaam en leed, elkander vreemd, zijn thans gescheiden.
Maar 't leed is niet vergaan; het doolt nog in de lucht,
het nevelt op den beemd; het waart op klamme weiden,
rilt in het bladgeruisch, zweeft met een vogelvlucht.

Gij hoort het in den wind, gij voelt het in den regen,
wanneer hij neerdruipt uit een hemel zonder hoop;
het gilt u in den nacht uit verre treinen tegen;
het brobbelt onverstaan in bron en waterloop.

Het komt u, bij uw werk, met stil verdriet verrassen,
en maakt u eenzaam plots, waar andren vroolijk zijn;
het loert u angstig toe uit vale waterplassen
en wekt het beeld des doods in laten zonneschijn.

Het dringt soms in uw hart uit twee ontredderde oogen,
en schreit in nachtmuziek uit een verlaten straat;
't vindt u op eiken stond en wacht op uw meedoogen,
terwijl het droef verschijnt op een geliefd gelaat.

Het leed is als een geest die dwaalt en niet kan sterven,
en die aanwezig is waar gij hem 't minst vermoedt;
hij kent geen rustoord bij de sterren voor zijn zwerven,
hij die de diepte u van het leven voelen doet.

Moeder

Moeder, die lijdzaam 't leven hebt gedragen,
doch zwaar van zorgen waart en stom verdriet,
die schaars bedeeld met vreugdevolle dagen,
spijts nacht en nood, den moed niet zinken liet;

gij zijt ter rust gegaan, waar angst en lijden
u vreemd zijn. 't Heugt mij nog, hoe, toen ge stierft,
uw armen naar uw kroost zich openbreidden,
en hoe ge zoo nog meer zijn dank verwierft.

Gij zijt gegaan. Uw beeltnis in mijn handen,
wekt heel een droef verleden in mij op;
ik voel een stillen weemoed in mij branden,
terwijl ik vol berouw een traan verkrop.

Gij met die wakke bangheid in uw oogen
en dien bedroefden trek om uwen mond,
die immer vreezend waart en, diep bewogen,
een anders leed zoo goed begrijpen kondt,

wat hebt ge mij gemist in de avonduren,
toen gij op geven mild waart voorbereid,
en 'k schijnbaar koel een kille stilt liet duren,
terwijl gij stondt voor mijn geslotenheid!

En toch! Hoe waakte uw zorg in alle dingen;
hoe speurde zij naar 't geen mij dienen kon!
Zij liet zich van mijn zijde nooit verdringen,
had zachten glans, die immer weer begon.

Gij wist uzelf te troosten bij het lezen
van 't geen vertellers bouwen met den gloed,
de fantasie van hun gezegend wezen,
en wektet 't eerste schoon in mijn gemoed.

Maar toen het zaad ontkiemde en 't eerste koren
aan 't rijpen ging, toen gaf ik u niets weer;
uw kind beminnend, hadt ge uw kind verloren,
en zwijgzaam boogt ge en gij verborgt uw zeer.

Ik heb 't geweten maar heb niet gesproken,
en schoon zijt gij gebleven van geduld.
Nu heeft de tijd zich traag op mij gewroken,
en de avond beurt het teeken van mijn schuld.

Al 't leed, dat ge in uw leven hebt gedragen,
de pijn, die wroette in u vol duisterheid,
hetgeen voorbij is en niets meer kan vragen,
het onherstelbre dat niets meer verbeidt;

dat leed, die pijn, zij dolen zonder rusten
en zoeken naar mijn hart, dit donker doel;
zij, zusters van mijn wee en van mijn lusten,
zij, dwaallicht in den nacht van mijn gevoel.

Zij hebben mij gevonden en zij weenen;
ik luister en ik stort mij in uw schoot.
Moeder, uw wee zal ons opnieuw vereenen;
wat niet vermocht het leven, doet de dood.

Hoe?

Wij weten, Vriend, dat God in ons is,
maar dat wij sterven moeten,
en dat ons arme lijf vergaat;
maar hoe 't na 't leven met ons staat,
en of wij juichen, of wij boeten
om 't geen wij deden hier beneên,
    weet geen.

Wij zoeken, Vriend, geheel ons leven,
naar God, den onbegrepen,
aldoor, bewust of onbewust;
Hij kan, zoo machtig toegerust,
't plan van ons daden koel doorstrepen
en spaart één enkele op dat veld
    die telt.

Soms vinden we in het hoogst verrukken,
den God, dien wij ontberen;
dan straalt in ons het schoonste licht;
maar 't schuift voorbij, en 't loom gewicht
der eenzaamheid zal weer ons deren;
hoe zal het zijn wanneer de dood
    ons noodt?

Ons arme lijf krijgt de aarde weder.
God, die uit ons zal deinzen,
neemt met zich zelf ons wezen mee.
Wat wordt dit wezen in de zee,
de oneindige zee van zijn gepeinzen?
Waar blijft, na 't uiterste oogenblik,
ons Ik?

God

Ik sprak: Geboren uit den diepsten drang
van 's menschen ziel, o beelden vol bekoren,
gevreesd en aangebeên, met bloem en zang
verheerlijkt, in den nacht zoo schoon aan 't gloren;

gij, met ons wee vertrouwd en al ons kwaad,
omhangen met de paarsheid van ons zonden,
die, trots gesloten, hoog te weenen staat,
en, schoon wij schreien, branden doet ons wonden;

die, troost van wie bedrukt is, zalving zendt
aan simpelen van hart, uit hun gebeden
de bloemensneeuw verwekt der zoetste Lent',
en boden uit uw Eden tot hen laat treden;

wat anders dan het beste van onszelf
zijt gij, o beelden door ons ziel geschapen,
levend door ons, die aan het hoog gewelf,
zonder ons nood naar u, zoudt eeuwig slapen?

Genade

Toen werd het duister voor mijn oogen; stom
zat ik; ik vroeg niet langer meer: Waarom?
Had ik nog droefheid en nog lust en lach?
Doch weder keerde en minde mij de dag.

En 't licht was vol genade en 'k hoorde een stem
zij had de zoetheid der liefde en de klem
der overtuiging. 'k Boog en ik vernam
het Woord en voelde in mij een heilige vlam:

Ik ben in u en gij zijt mijn; geen nood
of geen verlangen schreit er in uw schoot,
of iets van mij doortrilt het; daar ontbloeit
geen roos aan uw verbeelding, die niet groeit
door mij; zoodat uw rijke scheppingsdrift
kracht van mijn wezen is, mijn schoonste gift.

Aanvaard in deemoed...

Vraag langer niet naar oorzaak of naar reden.
Aanvaard in deemoed al wat is geweest.
De wetenslust is kwelling voor den geest,
en helpen kan noch denken noch gebeden.

Pluk dankbaar 't ooft van 't glorierijke heden,
en proef van al de vruchten die gij leest.
Vouw blij uw handen bij dit levensfeest.
Vree zij met u: gij hebt genoeg geleden.

Bid God, dat uit uw weelde vreugde schijn,
vreugd voor de velen die uw daad behoeven;
vergeet voor hen den nadroom van uw pijn.

Straal uit een licht, dat troost en sterkt de droeven,
zoodat de weerschijn van het levend licht
de Lente toovert om uw aangezicht.

Mijn lot

Dit is mijn lot: mij kan het woord
van andren niet bevrijden;
mijn eigen waarheid delf ik op
uit eigen angst en lijden.

'k Behoor niet tot de moeden, die
van 't zoeken wars, versteenen;
hun spade roest; hun droom is dood;
zij kunnen niet meer weenen.

De hopeloozen zijn mij vreemd,
die, met gebroken spade,
gekneusd, verweerd, verstramd, niet meer
gelooven in genade.

Ik werk en zie in 't ijzer soms
een straal des hemels glanzen;
verkoren voel 'k dan om mijn hoofd
de weeld van bloemenkransen.

Sneeuwklokjes

Mij heeft een goede ziel, nu 't Winter is,
een bloempot met wat sneeuwklokjes gebracht.
Zij weet, dat ik van bloemen houd, en dat
hun aanblik, midden al de werkzaamheid
van drukke dagen, gouden vreugd me schenkt,
en ik bij deze vreugd mij wedervind.
Want zij is bang, dat ik, door al mijn zorgen,
het schoone, dat zij steeds van mij verwacht,
laat sterven zonder dat mijn ziel het weet.

Zie, ik ben dankbaar en verzorg mijn bloemen.
Zij staan voor 't venster van een klein vertrek,
waar ik voor noesten arbeid me afzondren moet.
Daar staan zij voor het venster. Iedren morgen
gaat de eerste blik van liefde naar hen toe.
En zie, gelijk een vlinder, die zijn hulsel
maar even opent, dicht bij de aarde, schuchter,
is de eerste bloem ontloken, blank en frisch.
Zij ligt alleen te midden van het groen,
verlegen als een wonder dat te vroeg komt,
maar blij omdat zij mooi en zuiver is.
.....

Fijn, bleek gepunt, uit vale scheeden, stijgen
de blaren, dun als stengels, twee te zamen,

met tusschenin een derde blad, dat uit
de diepte van de scheede, stil geheim,
naar boven schiet...
O vreugd, het is geen blad!

.....

Het groen barst open en onthult bescheiden
een nieuwe bloem, die 't licht ontvangen wil;
en hier, en daar, schier overal,
waar van elkaar de blaren langzaam wijken,
is 't zelfde schoon in voorbereiding...

.....

'k Heb
de bloempjes in de zon gezet. Mild is
de voorjaarszon en 'k meen, nu zijn de menschen
weer jong. Hoort gij dit orgel dansen in
de straat? 't Is of de blaren luistren, luistren
met stille pret, plezierig om de jeugd
die tintelt in het blonde licht. Op afstand
dragen ze net een tikje sneeuw, 't Komt door
den glans van al die topjes. Ik verwacht
een zoet mysterie.

.....

Half open is 't eerste bloempje.
Een dropje goud heb ik in zijn hart gezien.
Een netten stengel steekt het kranig in
de hoogte, en 't is zoo blank, zoo blank. Dat wordt
een heel gebeuren midden in het groen.

.....

Het eerste bloempje sterft. Het wordt zoo schraal.
De blaadjes van zijn kroon verschromplen vaal.
Dof goud is 't hart en 't lijkt geweldig groot.
Het tweede, steeds gesloten, stijgt ver boven
al de andre stengels uit.

.....

De mist komt uit de wei, de helling op-
gekropen. Huivrig rilt de gure dag.
Wie zal vandaag een lief gepeins me wijden?

.....

Zijn deze bloemen ziek? Ontberen zij
de frissche lucht? Geen enkle gaat nog open.
Een blijde wellust trilt niet in haar groei.
De stengels schieten hoog en hooger op
en zoeken 't matte licht der vensterruit.
Het allereerste, dat mij zoozeer verheugde,
gelijkt het uitgedroogde kreng van een
insect...

.....

Aschgrauw de dag. Met vochtige vlagen, die
aan glibberige steenen kleven, slaat
de vuile nevel mij in 't aangezicht.
Naakt water, mijn verlatenheid, die stom
aan eindelooze kimmen wacht...

.....

Een blikken zon
vecht met de nevels die op strooptocht gaan.

Plots breekt de hemel open, gutst er gouden licht.

.....

'k Zeg u voorwaar: dit 's mooier dan een sprookje
het grootste klokje bengelt in de lucht.
Drie witte schelpjes met een ziel; het bovenst,
het broze deksel van een schrijn, rijst zichtbaar,
bij 't wuiven van de warmt des radiators.
Sneeuwwitje lag niet in een mooier schrijn...

.....

Kijk toe: een dubbele boog omspant de kroontjes
van de andre bloemen; maar dit eene
is losgebloeid en buigt zich aan een draad
zoo teer, dat hij wel knakken kon. De bogen,
vereenigd door een vlies, zeer diafaan,
zijn als een scherm, waartegen 't bloempje steunt.
In 't schrijn ligt, met een kraag van fijn smaragd,
een kleine beker, die wat goud omsluit...
Nu 's alles schoon; want zelfs het doode klokje
gelijkt een dwergjesorchidee...

.....

Van morgen is mijn schoone bloem gesloten.
De warmte doet haar weder opengaan,
nog verder dan zij gistren was. Maar zie;
op 't onderst van de schelpjes en den beker,
waast thans wat stuifmeel, geel op wit
en groen. Een derde bloem met scherm, heeft uit
haar zwachtels zich bevrijd.

.....

De stilte staat op watten voeten, stijf
en streng. De nevel tuimelt neder in
de kou, en dikt, en dikt...

.....

De morgen sluimert mat
en guur, en ligt met half verduisterde oogen.
Twee bloemen kijken in den dag; wijd open
drinkt een, met licht verkreukte schelpjes, gulzig
de lucht. 't Mysterie sterft bij haar...

.....

Als ingehouden toorn, die breekt in weemoed,
zoo lost de guurheid van den dag zich op
in stil gemiezel...
De stengels blijven groeien en de blaren.
Wat lust en welk verlangen jaagt hen op?
Doch waarom gaan geen nieuwe bloemen open,
terwijl de twee, die al zoo lang ontloken,
nu voelen, dat hun vreugd verdorren moet?
Haar schelpjes krimpen saam als oude sneeuw;
haar aanblik geeft alleen nog wee.

.....

De nevel zijpelt met een huivering,
en alle huizen grauwen vormloos weg.
Niet eens ontloken neigt een bloem ten gronde
zoo ook de blaren die verwachting wekten.

.....

Verdord zijn beide bloempjes;

daar zal geen ander meer ontluiken, 'k weet het.
Zij zullen alle sterven in het hulsel,
dat eens zoo'n schoon' belofte was.

.....

Ik had de bloemen in een hoek gezet.
De dagen zijn voorbijgegaan, en thans,
dat mijn verwachting is gestikt, bestaar
ik weer, doch zonder stil verdriet, de plant.
Niet in de hoogte is zij gegroeid: bij de aarde,
kruipen de stengsels als een groene zeester,
de boorden over van den pot, en hangen.

.....

Nu is dit alles weer voorbij.

Ikaros

Ze zijn verloren in een doolhof aan
de zee, Ikaros en zijn zoete Hebe.
Ook Dedalos, de hoogbejaarde, dwaalt
er door de dreven en langs geurige paden,
waar rozen schoon zijn in haar rooden wellust.

Ikaros spreekt tot Dedalos, zijn vader:
- O, mij is heerlijk 't geuren dezer rozen
en als een toover 't lied der harpen die
verrukken dezen tuin, maar 'k ben verloren,
ik ben verloren en ik smacht naar vrijheid,
ik smacht naar hoogten, naar de oneindigheid!

En Dedalos is droef en brengt zijn zoon
met tragen stap, het blanke vleugelpaar.
Zijn kunst, bewogen door Ikaros' droefheid,
heeft met de vederen van vogelen liefdrijk
die vleugelen gemaakt, toen hij alleen was.

Hij spreekt: - Ik schenk u dit, mijn zoon, opdat
gij vliegen moogt de luchten in, en keeren
naar 't dierbaar land, dat uwe kindsheid zag.
Mijn baard is wit, mijn kracht kan mijn verlangen
niet volgen door de ruimte, en ik blijf hier.
Laat zuiver was van eedle bijen thans

de vleuglen aan uw schoudren hechten; vlieg
dan heen en wees mijn liefde stil gedachtig.

Ikaros is geroerd, maar ziet meteen
zijn Hebe aan: - Ik dank u, vader, maar
alleen kan ik van hier niet gaan.
    En weder
stapt Dedalos vandaar en keert weldra
met nog een schooner vleugelpaar:
    - Dat is
voor u, mijn liefste Hebe, blanke bruid,
die bloeide tot de vreugde van mijn grijsheid.

En met vervoering spreekt Ikaros nu:
- Kom Hebe, laat ons zweven! Schoon ligt daar
de zee, en onze liefde zal ons dragen,
ons dragen naar 't geluk!

  Hoe blijft ze plots
al mijmrend staan, gehuld in bleeke vrees?
- Ikaros, o die lucht en 't wijde water....
Ik durf niet! Blijf bij mij in dezen tuin.
En daar wordt jeugdig lachen in haar wakker:
- O blijf, zoo schoon zijn deze rozen, en
zoo zoet is 't harpgetril! Ook hier is blijheid,
ook hier is hoog geluk!

  Hij lost haar hand,
en voelt de smart hem grijpen in ontzetting,
en weet geen woorden voor die smart; hij ziet
haar deinzen in de ontsteltenis van zijn
gedachten, verre van zijn liefde. Lijk
een vloek is zijn gebaar: - Ga weg van mij,

die scheurt mijn hart en rouwende assche strooit!

En zij - zij kan niet spreken - nimmer zag ze
hem zoo.... Ze ziet hem gaan en door de luchten
komt grauw de nacht.
Hij dwaalt en draagt den storm
in hem. Verloren is zijn Hebe en
hij schreit..... tot weder komt de morgen.
Grijs is
de dag, vol teedre neevlen, en de zee
waarop ze mijmrend rusten, ruischt verborgen.

Ikaros is daar en strak is zijn ziel,
waarin zijn wee, na langen strijd verwonnen,
in schemerdiepten stuiptrekt.
Dedalos
begroet hem bevend, vraagt of hij niet schroomt.
- Zephiros zal me leiden door de lucht,
zoo spreekt Ikaros met het vleugelpaar.
- Mijn zoon, zoo zegt de vader, spaar uw leven
en ducht de zon, als zij geweldig wordt
bij 't naadren. Vaar nu wel!
En door den morgen
wuift thans onhoorbaar 't reppen van zijn vleugelen.
Hij stijgt en als een zeegning is de ruimte,
die frisch zijn voorhoofd kust. Nog draalt zijn leed.
O lucht, o hemelsch veld van vrijheid en
van vree, gegroet!
En Hebe is gebroken
en denkt aan wat gebeurd is en zoo vreemd blijft.
Waar is Ikaros thans? Zij zoekt naar hem,
zij wil hem zoenen en tot mildheid stemmen,
doch waar ze gaat zijn droef de bloemen, en

de rozen laten stil haar blaren zijgen,
terwijl de harpen weenen in den mist.

Daar vindt zij Dedalos, en hoort de tijding,
die haar met wanhoop slaat. Hij is weg,
en heen de Mei van zijn liefde. Ween
nu Hebe, ween, want nooit, zult gij nog zien
het lichten van zijn oogen en zijn lach!
O zonne, zuig nu op die dampen, dat
ze hem ontware in de eindloosheid, hem roepe:
Ikaros, mijn Ikaros!
Maar den nevel
en roert geen meelij, en zij gaat tot Helios,
die met zijn gouden baard en vurige oogen,
te smeden staat waar zonnebloemen bloeien.
- O Helios, geef aan de arme Hebe nu
de zon!
Hij laat den zwaren hamer rusten
en lacht met groote tanden: - Zon, mijn kind,
je wenscht de zon, je houdt niet van den nevel,
die als een mooie droom is in den dag?
En zij hartstochtelijk: - Ik wil Ikaros,
ik wil Ikaros zien! O Helios, geef me de zon!

Hij grinnikt en hij slaat op 't aambeeld,
en gensters spatten en de smidse dreunt.
En zie, de neevlen woelen en ze scheuren,
stijgen en zwinden voor d'almachtigen gloed,
't geweldig vuur der zon, eerst bleek aan 't lachen,
dan werpend open als een zegekreet haar goud.
De zon is daar, de groote zon, o Hebe,
de zon!
Nu ziet zij hem zoo klein en hoog.

Is hij een vogel thans in zoele zomerlucht?
Zij roept! Ikaros luistert niet, al schrikken
de meeuwen bij den angst van haar geroep.
Ikaros! Arme Hebe, hooren kan hij niet,
al schreit ge met een woest verlangen uit
uw eenzaamheid, al wilt gij, zoo hij keert,
nu medegaan door 't blauw der eindloosheid.

En hooger stijgt hij, de aard vergeten, in
verrukking. Wil hij trots de zon begroeten?
Wie nadert daar met wanklend' angst? O góden,
laat hem de zon genadig zijn! Hoe beeft
nu Dedalos, die 't hemelsch vuur bezweert,
dat Helios zond. Stijg langer niet, Ikaros!
En horens schettren door den gloed des morgens,
en horens roepen naar den hemel om
Ikaros, en hij stijgt, hij stijgt, hij stijgt!

Luwende luchten
trillend van licht,
zingende zonne,
machtige liefde,
gegroet!
ver van de smarte,
hoog naar de vreugde,
hoog naar de zon,
de zon!

De zee is loos en sluipt in kalme lijnen....
de zon is wreed.....
Ikaros!
Aan zijn schouder
is 't was geweekt en lost het vleugelpaar.
En is 't een steen die daar ternederstort?
O goden, is 't Ikaros?

Hebe heeft gezien,
en Hebe ligt als stervend op een bed van rozen.
Zij heeft gebeden om de wreede zon,
o wee, o wee!
Maar in de scheemring, zie,
wat ligt daar ginder op die rots in zee?
Ze rijst en vraagt naar Dedalos. Ook hij,
de bevende in zijn vadersmart, ontwaart
Ikaros, levend nog misschien?
Zij grijpt
zijn hand, zij zal hem redden. Gauw, een boot!
En op het peerlemoer der moede zee,
waarover zacht de zon haar bleekste zilver
te weven zit, glijdt snel de kleine boot.
Haar achtervolgt het lijdend harpgetril.
Is dat een droom of is dat werklijkheid?

Gelijk een bloem, bij 't sterven van het licht,
met bleeken mond en bloed aan beide slapen
als doode rozen, ligt Ikaros daar,
en weet de wreedheid niet van 't wachtend uur.
Nu mag zijn Hebe schreien om den droom
die hem liet sterven met zijn eenzaamheid.
Zij weent. Zij kent het noodlot van dien droom
en huivert.
Haar handen zijn als leliën in den avond,
en lijk een rouwfloers om hun beider hoofd,
is 't zwart van hare lokken uitgespreid.
- O mijn Ikaros!
Toen de nacht terugkwam,
dreef naar het strand de zee een lange klacht,
waar Hebe lag vereenigd met Ikaros,
in eeuwigen sluimer.

1909.

Ga niet van mij...

Ga niet van mij met die verstorven oogen.
Wie weet of we ooit elkander wederzien.
Het laatste dat er twee elkander biên,
dat blijft hun bij, hoe ze ook te vluchten pogen.

Zoo straks ons 't Noodlot scheidt, zoo onbewogen
een van ons bei daar ligt, zoo zal 't geschiên
dat de andre, raadloos midden al de liên,
over zijn smarte wroegend staat gebogen.

In de eenzaamheid, met nacht en nood omgeven,
roept hij en schreit, de wanhoop toegedreven,
om licht te wekken in dien laatsten blik.

O droefheid boven menschelijk vermogen,
lijk klamme schaduw kleeft aan 't rouwend Ik,
de liefdloosheid van die verstorven oogen!

Woorden

Kreeg ik mijn deel?
Zie, hoe 'k mij pijnig ...
Woorden te veel,
ziel te weinig.

Stof in den wind,
stof van de wegen...
Schetterend kind,
hadt gij gezwegen!

Hadt gij gestaan,
ziel in uw oogen...
Alles vergaan,
alles vervlogen...

Terrassen

Ik draag in mij de stilte van terrassen,
hoog op de bergen, waar geen menschen toeven.
Mossig de wering; vale waterplassen;
onkruid in barst en in verweerde groeven.

Een houten pop vol klatergoud en strassen,
strak glimlachend, de voeten in twee schroeven.
Kartonnen honden met gebaar van bassen,
naast dito paard, schuw om versleten hoeven.

Ik wring mij in de pijn van mijn verlangen,
onzinnig wachtend naar den schellen horen,
die plots zal leven wekken met zijn zangen.

Dan stapt het ros; de honden blaffen; koren
verheffen zich, en uit een schoon verleden,
komt ge als een Lente weer tot mij getreden.

Waar zullen wij elkaar ontmoeten?

Waar zullen wij elkaar ontmoeten
wanneer uw nacht mijn nacht zal zijn?
Waar zullen wij elkaar ontmoeten,
wanneer wij beiden zullen boeten
voor ongestorven liefdepijn?

Wat ruimten zullen wij doorkruisen,
waar niets den zwerver 't einddoel wijst?
Wat ruimten zullen wij doorkruisen,
waar onbekende verten ruischen,
eer mijne ziel voor de uwe rijst?

Wat woorden die de sterren hoorden,
waar de onvervulde droom in schreit,
zullen wij dragen zonder klagen,
met oogen die onrustig vragen
in onze vlucht door de eeuwigheid?

En zoo wij ooit elkander vinden,
hoe zal uw ziel mijn ziel verstaan?
Wij, die elkander zoo beminden,
doch bitterheid en tranen inden,
zullen wij weenend verder gaan?

Terugkeer

Met welken angst in de oogen,
komt ge uit het dal getogen,
waar licht is noch een veilge haard?
Zijt gij nog niet vergeten
uw rauwe passiekreten,
en hebt gij, 't hart doorreten,
den vloek der aard bewaard?

Vrouw met uw woest verlangen,
de nacht heeft vreemde zangen,
nu ge op mijn naakten drempel zit.
Verschrikte bloemen bloeien;
de luchten gaan aan 't gloeien
en verre stormen loeien
daar gij zoo hooploos bidt.

Gij rijst; uw oogen branden;
met sidderende handen,
deinst gij naar de ongeziene poort,
naar 't land der reddeloozen,
der nooit ontloken rozen,
waar nooit uw geest zal poozen,
en nooit mijn woord nog hoort.

De komeet

De droom die door den nacht der heemlen,
zijn eindelooze baan beschrijft,
hij zoekt aldoor de oneindige liefde,
waar 't eeuwig licht in branden blijft.

De vrouw die in ons diepste gronden,
dien droom al huivrend deed ontstaan,
beschrijft, helaas! ver van ons trachten,
het noodlot van een andre baan.

Soms, op der sferen oceanen,
maakt de eene baan met de andre een kruis;
dan gloeit een licht, dat hier op aarde,
een vreugd is voor elk eenzaam huis.

Doch weder gaat, met gouden naglans,
de droomtocht van ons leven voort,
en zoekt, in de eeuwge stilt verlaten,
waar hij alleen zijn eigen hoort.

De handschoen

Die kleine hand, ik heb ze liefgehad,
verwonderd dat een hand zoo schoon kon zijn.
Nog heugt mij als fluweelen avondwijn,
het spel dier vingren die ik stil aanbad.

Dat spel vol gratie, kind, ach, was het mijn?
Het troostte mij, toen ik zielsdroef daar zat,
des zoekens moede naar den goeden schat
van rustig leven zonder barre pijn.

Het zoeken liep in kille haven dood.
De dagen hebben 't vreemde huis gebouwd,
waar weer mijn oog uw kleine hand aanschouwt.

Maar 'k zie alleen, met schrijnend diepen nood,
den handschoen die haar koel omvangen houdt,
bezoedeld door de menschen die ik vlood.

Berusting

Ween niet, omdat dees vreugde niet zal keeren;
zij gaat en ziet niet om.
Weerhou uw droefheid; leg stil haar doodsche trom.
De vreugde kwam omdat gij zoudt ontberen.
Gaf zij u veel? Zij wilde u 't lijden leeren.

Ween niet. Daar komt een tijd, dat elk van ons
zijn eigen weg wil vinden in het leven.
Wie u behoefde, kiest een eigen streven;
wat zilvrig klonk, verkrijgt een stem van brons;
en wien gij hielpt, zal morgen steun u geven.

Ween niet. Daar helpt geen zoeken, geen verbeiden.
Wees van dit leed bevrijd.
Ween niet. Het leven is een eeuwig scheiden;
zij schoonheid der herinnring uw verblijden,
waarin de horen toet der eeuwigheid.

Mijn lied is kracht

Mijn God, de smart die stikt in bitterheid,
die, lam, geen bloemen en geen zon meer ziet,
die, verre van de vleuglen van het lied,
ter poorten van den dood, verworpen schreit;

wat heeft zij u misdaan, dat gij zoo lang
de zalving haar onthoudt van uw gena?
Gij weet, mijn God, daar komt haar niemand na
dan 't blank gevederd wonder van mijn zang.

Als gij het zegent, stijgt het met mijn leed
tot hoogten, waar uw goedheid 't heilig maakt.
Mijn lied is kracht, wen gij 't erbarmend, raakt,
daar het mijn droefheid met uw schoon omkleedt.

Kunst

Kunst,
Gods
hoogste gunst,
zij uw trots,
zij uw kracht,
zij uw troost,
de spiegel waar ge later in den nacht
bij verpoost,
waarin gij u ziet, verinnigd en verpuurd door een schijn
die alleen de gloor der eeuwigheid kan zijn.

Woorden

Wij geven elkander woorden
over het weer en den wind uit het Noorden
en de wolk die ginder drijft;
wij geven elkander vele woorden,
waar niets van overblijft.

Wij hooren, terwijl wij spreken,
een stem, die diep uit ons wil breken,
waar 't innigst gevoel zich in uit,
een stem, die bijwijlen ons doet verbleeken;
maar die stem krijgt geen geluid.

En wij geven elkander woorden,
woorden die wij duizendmaal hoorden,
maar hebben toch niets gezeid;
woorden, woorden, ledige woorden,
waarachter ons harte schreit.

De varen

Daar groeit een varen in mijn keldermond.
Gevangen onder 't half doorschijnend glas,
dat dezen mond bedekt, leeft zij, jaar in,
jaar uit, en weet van sterven niet.
Des Winters
rosbruin, is zij als dood, maar dit is schijn;
want in den Zomer tiert een lijdzaam groen,
dat nooit een tocht beweegt, onder dat glas.

Den keldermond, aan de achterzij van 't huis,
betreed ik zelden en betreed ik haast
alleen. Dies leeft die varen daar verlaten.
Geen zon kan haar bereiken en aan licht
ontvangt zij juist zooveel als 't harde glas
gedoogt.
Gij kunt hierbij romantisch droomen
en u verteedren over 't lot der plant.
Ik die zeer graag wat meer daarover wist,
ben naar den kelder afgedaald. Hoor nu,
wat ik te zien kreeg.
Scheemrig is de gang; maar ei,
de keldermond hangt vol gefilterd licht,
en boven zilvren webben, lacht het loof;
het voelt het leven schoon en vol genade,
en zijn verlangen rekt zich vroom en rustig
naar 't veilig licht in zijn doodstille cel.

Voor de kinderen van Itterbeek[1]

Gij zijt gekomen uit de leelijkheid
van lamme huizen met verlepten gevel,
waar niets tot schoonheid voorbereidt,
en alles spreekt van armoe, leed en wrevel.
Gij zijt gekomen, arm naar lichaam, armer
nog naar den geest, en daadlijk roosde 't licht
waar grauwheid was. Uw bloedgolf klopte warmer,
en levensgoedheid straalde uit uw gezicht.
Daar bruiste om u een wereld onbekend:
Natuur voor u deed zingend de armen open;
de vreugd des Zomers, 't licht der jonge Lent,
October met zijn gloeiend goud doordropen,
ge ontvingt het al, in onverholen blijheid.
Het vuur der jeugd vlamde in verkloekte leên;
voor 't eerst gewerd u 't frisch gevoel der vrijheid,
met licht en zon en liedren om u heen.
Maar ook ontvingt gij zorg die, onvermoeid,
u steeds omving met moederlijk meedoogen,
met al 't geduld, dat uit de liefde bloeit,
mild over al uw schamelheid gebogen.
Kind van mijn broeder en kind van mijn zuster,
met iets van mij in uw ontroerden blik,
mijn menschenliefde werd door u bewuster:
hoe dicht tot u kwam mijn deemoedig Ik!

(1) Herinnering aan de honderden verteluurtjes in de openluchtschool der gemeente Sint-Jans-Molenbeek te Itterbeek gehouden.

Ik ken u uit uw lach!
Uw lach is de wind
die zeurt noch zint,
maar door de blaren
al joelend komt aangevaren
en niet kan bedaren.

Uw lach is de bron,
doortinteld van zon,
doorschuimd met schaatrende lucht.
Zij springt uit den grond,
door één slag, in één stond,
met onstuimig, geweldig genugt.
Uw lach is een vogel
een jonge, verwonderde vogel,
verrast daar hij vleugels gevoelt,
tierlierend en gierend,
zijn vreugde botvierend,
daar heel de hemel zijn vreugde bespoelt.

Ik ken u uit uw oogen!

Ik houd van uw lach, dien mijn woord kan verwekken,
wanneer mijn verhaal in het koddige baadt,
als de klas is vol spel en wij samen vertrekken
naar het land van de pret dat gij noode verlaat.

Maar meer nog houd ik van uw oogen,
wanneer gij met mijn fantasie,
in zoet verwachten zijt getogen
naar het droomoord van de poëzie.
Daar zit gij en geen taal kan zeggen
de schoonheid van het oogenlicht,

één bloei van bloemen langs de heggen,
één teedre vlam naar mij gericht;
één bee, één zoetheid, één begrijpen,
één feest der zielen, innig zacht,
waar peerlen uit den hemel zijpen
en gouden glorie om ons lacht!

Gij zijt gekomen uit de leelijkheid
van lamme huizen met verlepten gevel,
waar niets tot schoonheid voorbereidt
en alles spreekt van armoe, leed en wrevel.
Gij zijt gekomen. Welkom! Treedt dan nader
en neemt de liefde die u minzaam wacht;
neemt vreugd, gezondheid, neemt het al te gader;
het zij veel schooner dan gij hadt gedacht.
En wen gij heengaat, draagt dan blijde mede
wat geur, wat zang, wat gulle vroolijkheid,
wat van mijn ziel, wat van den schoonen vrede,
dien ze op uw weg vol liefde heeft gespreid.

Kattem

't Gehucht is leelijk met zijn slechte wegen,
die hobblig kruipen onder stof of modder.
Norsch staan de huizen, stooten barsch elkander
met d'elleboog, willen niet in de rij,
zitten geplakt in vuil en morsigheid.
Wat weten zij van 't schoon, dat achter hen
den heuvel groeten doet het welig landschap?
Zij dragen niet de roerende armoe van
de witgekalkte hutten uit mijn Kempen.

Hier rankt geen bloesemend gevoel in reinheid
ten hemel op; hier tiert er kommer, grauw
en groezelig en kruipt begeerte naar
wat vooze dingen die der aarde zijn.
Hier is de mensch niet schoon.
    Ik haast mij voort
en sla een wegel in. Geweldig in
zijn rust, staat daar de molen, dien 't gehucht
verborg, als een verbannen reus en wacht,
terwijl het breed ontplooide landschap naar
hem ziet.

De molen van Kattem

Pas is de trein het dorp van Pol de Mont voorbij,
of, achter 't boomennet nog af en toe verscholen,
verschijnt gelijk een spin ten einder, de oude molen.
Daar ziet hij aan zijn voet de grootsche vlakte vrij.

...'k Heb in den Zomer, dikwijls op zijn trap gezeten,
het welig Denderdal bewondrend overschouwd,
dat weidsch, in wisslend licht, zijn golvend land ontvouwt,
het licht, met breeden zwaai, de heemlen door gesmeten.

De trein holt voort. Ik staar den molen na. Weer 't spel
der boomen en de trein schiet zacht den Dender over.
Een grijze kerk rijst vredig uit een tuil van loover.
Een laatste maal, de molen. 'k Zeg hem stil vaarwel.

Ik denk aan hem als aan een vriend. Hij draagt de sporen
van weer en tijd. Zijn lijf is hier en daar gespleten,
zijn moede trap, door zon en regen uitgevreten.
Hij draait niet meer. 't Graan heeft naar hem den weg verloren.

De oogsten van heinde en ver, die rijpten in zijn zon,
die golfden in zijn wind, zijn statige liefde tegen,
die ritslend bogen voor zijn vaderlijken zegen,
terwijl het plechtig licht zijn laatste stralen spon,

die heeft hij steeds daarboven koninklijk ontvangen,
en voor hun daaglijksch brood, den menschen uitgedeeld.
Hij heeft de jaren niet geteld dier blanke weeld,
maar 's avonds, als voor eeuwig, zich met goud omhangen.

Wanneer de wind, zijn bondgenoot, zich opblies tot
den zwarten storm, en gierend boomen nedersmakte,
stond hij met woesten trots, als toonbeeld voor de vlakte,
die raadloos beefde en schokte, en was alleen met God.

Zijn heerschappij is uit. Zijn kruin staat onbewogen.
Ten hemel rijst één wiek, haar zusters volgen niet.
Vorst van den heuvel, die zijn land nog bloeien ziet,
maar de eenzaamheid verduurt van hen die sterven mogen,

nog steeds biedt hij het hoofd aan stormwind en orkaan,
doch komt uit elken strijd wat meer gewond, gehavend.
Eens zal het luchtgeweld, naar huilende einders dravend,
hem rukken van zijn voet en krakend nederslaan.

Hoelang nog zal het lot hem voor den val behoeden?
Hoelang nog draalt de mensch eer hij hem zelf vernielt?
Zoo moet, mijn hart, het schoon vergaan waar gij van hieldt;
gij ziet het onheil worden, kunt zijn dag bevroeden,

maar hopen doet gij toch, bij elken nieuwen tocht
naar hem, gij die hem zoo bemind hebt, eenzaam herte;
tot ge eens, den dood in u, zult staren naar een verte
waar gij, voor de eerste maal, vergeefs uw molen zocht.

Op het strand

Zij liggen saam, halfnaakt, op 't roerloos strand,
verloren in de ruischende eindloosheid,
één liefde voor hun lijf, dat, bruin verbrand,
met de aard vergroeid is, los van zorg en tijd.
Ik denk: Voorwaar, zij hebben lang geleên,
in purpren roes, elkander liefgehad;
thans, elk voor zich en zonder smart alleen,
liggen zij met hun droom, die niets omvat,
dood voor elkaar en voor hun schoon verleên.

Vruchteloos verwachten

Wanneer 't beminde wezen in de verte
ons 't goede teeken van zijn liefde onthoudt,
wat willen wij dan boos zijn in ons herte,
wij die het steeds beminden, honderdvoud?

Wat willen wij 't bezwaren om 't verlangen,
dat in ons diepste zelf blijft onvervuld?
Het voelt het niet, gelooft niet aan den bangen
roep van ons eenzaam leed, en draagt geen schuld.

Laat ons alleen bedroefd zijn om ons eigen;
Was onze liefde groot, te weinig kracht
heeft ze uitgestraald om zelfzucht te doen zwijgen.
En daarom hebben wij vergeefs gewacht.

Gelooven en weten

Het dient tot niets, over de hooge brug van 't lijden
te zijn gegaan, in 't land van 't weten neergedaald.
Het weten, dat gelooven stikt, kan niet bevrijden.
Wij zijn het, die verliezen, niet de droom, die faalt.

't Is niet de vraag, of 't waarheid was, wat wij geloofden,
toen wij daarboven stonden, schoon van vruchtbaar leed.
Wij waren jong, met vuur in ons bezielde hoofden.
De schoonheid des geloofs is wat er geen vergeet.

En toch, mijn God, wat frissche kruinen ook verdorden,
steeds komt een nieuw geslacht, dat kinderlijk gelooft;
steeds zal met maagdlijk groen opnieuw de Lente worden.
Maar ons schenkt niemand weer wat ‘weten’ heeft geroofd.

Aan den onbekenden vriend

U, onbekende vriend, die mij zult vinden,
wanneer gij moe van drukte en zielloosheid,
de menschen vluchtend, die u niet beminden,
uw geest ootmoedig naar de hoogten leidt;

en zoekt, daar zorg hem langer niet kan binden,
naar schoonheid, door een dichter voorbereid,
opdat ze om hem in liefde zacht zou winden
't loof der oprechtheid, dat van leed bevrijdt;

u groet ik, die mij nader zijt getreden,
want weet, ik heb u dankend liefgehad,
mijn ziel gewijd in 't diepst van mijn gebeden,

u, broeder mijn, dien 't leven heeft bespat
en die, naar verten luistrend, hebt geleden,
niet wetend hoe 'k onzichtbaar naast u zat.

Jong gebladerte in September

Donker, halfnaakt, roestig en ros,
lang eer October gloeit in het bosch,
staan op de laan, in loom licht en lommer,
triestige boomen vol moeheid en kommer.

Met stelen bedekt en verpulverd geblaart,
ligt aan hun voet de stofferige aard,
zielloos en bar, bij 't rumoeren en 't razen
van snorrende wagens, die rennen als dwazen.

Vol leegten luistert hun troosteloos hoofd,
strak in de lucht, die geen lied meer belooft,
en ik liep hier leeg en dof als de kruinen,
verscheen niet de jeugd uit wit bloeiende tuinen.

Want merk, in die ijlt, die verlangt noch smacht,
groent er een wonder van levend smaragd;
de vleugels ontplooid tot een vlucht naar het Zuiden,
zweeft er jong groen voor beminlijke bruiden.

En ragfijn, stil wit brandt hier en daar,
een zuivere kaars, die 'k bewondrend bestaar;
en ik denk aan den droom van mijn kinderlijk herte:
bij wijkenden einder, in bloei staat mijn verte.

Regenlied

Daar frutselt wat regen aan mijn venster,
bedachtzaam als een stil verdriet.
De groote nacht heeft niets vergeten,
maar wat er groeit in zijn donker weten,
dat zegt hij niet.

Hij staat daarbuiten als een vreemde,
kan niet herroepen wat is geschied.
Daar is geen licht, daar zijn geen wegen...
Alleen aan mijn venster wat stille regen,
die frutselt als een ver verdriet...

Kleine dingen

Omwoekerd met de braam
van zorg en kleine dingen,
traag laat gij in uzelf
het edelste verdringen.

Het teeder bloemgewas,
waarop de sterren blikken,
den balsem van uw ziel,
voelt ge ongemerkt verstikken.

Soms is het u te moe
of u de braam versmachtte;
gij schrikt voor tijd en dood,
die sarren uw gedachte.

Gij wringt, doch raakt niet los,
en hijgt, doorwond, doorreten;
maar zijt, uw wonden toe,
uw opstand al vergeten.

Herinnering

Weet gij het nog? 't Was in een klein hotel.
'k Heb u, vertrouwend, verzen voorgelezen.
Weg was de wereld met haar droef gekwel.

Den weg door mijn gedichten heb 'k gewezen
aan u, die klaarte zocht, geroerd en vroom.
Een zoete vlam kwam in uw oog gerezen.

Om onze hoofden zweefde zacht mijn droom.
Gij spraakt niet veel; gij zaagt zeer schoone meren
vol teere glansen tot den versten zoom.

Hier was er rust en zweeg alle aardsch begeeren.
Wij wisten, dat het voor één avond was.
Toch kwam geen weemoed over 't water scheren.

Ik hield van u terwijl ik voor u las,
doch zag u nimmer na dien avond weder.
Van dees herinnring zijgt geen rouwende asch.

Weet gij het nog? Mijn droom heeft lichte veder;
in mijn gedachten roeit hij soms u na.
Daalt hij bijwijlen op uw venster neder?

Kent gij als ik deze opperste gena,
zich een te voelen met een zuiver wezen,
zoo ver van hier, doch in mijn geest zoo na,
terwijl 'k alleen wat verzen zit te lezen?

Het laatste blad

Door 't lot verbonden van eenzelfden boom,
gewiegd door 't golven van eenzelfden droom,
gloeien de blaren in de Octoberdreven,
elk blad met eigen lust en eigen leven.

Elk blad verhief zich naar het groeiend licht,
en wiesch in zon en regen zijn gezicht,
elk blad met eigen drift en eigen streven,
elk met in zich het beeld der kroon geschreven.

Nu sterven al de blaren geel en goud,
miljoenen blaren in het groote woud;
nu vallen ze een voor een, en hen vereenigt
't geruischloos, mak tapijt der doode menigt.

Maar elk voor zich mint tot den laatsten stond,
het leven, dat het aan den twijg verbond;
elk wil het laatste zijn, geen wil ontvluchten
de huivrige eenzaamheid der najaarsluchten.

En 't allerlaatste blad, aleer 't ontzind
gelijk een vogel wegschiet in den wind,
het blijft bezield nog wuiven naar het leven,
als een die nooit de hoop heeft opgegeven.

Gebroken tak

Gebroken werd de tak en opgebonden.
Een doode stok vertraagt het scheidingsuur.
Het touw geduldig om hen bei gewonden,
verbergt de breuk, die branden moet als vuur.

Zal hij nu doodgaan? Uit zijn vroeger dagen,
bewaart hij loover, dat nog blinkt en ruischt;
maar kijk niet toe. Hij moet den steun verdragen
van 't dorre hout, dat al zijn twijgen kruist.

Het najaar zal den tak zijn tooi ontrooven;
het touw zal rotten in den regendrop.
Dan steunloos bengelt hij, doorweekt, doorkloven,
en tuimelt in de modder bij den eersten schop.

Sprank der hoogste schoonheid

Wij allen, in der liefde bloeitijd,
wij werpen klaarten af,
daar God een sprank der hoogste schoonheid
aan al wie minden, gaf.

De meesten zijn hem dra verloren
doch treuren er niet om;
alleen bijwijlen vlot wat heimwee
om 't geen zoo heerlijk glom.

Zij weven zich een aardscher weelde
vol zorg en zingenot,
de vleugels van hun teerste voelen
vervaald en afgeknot.

Maar enklen zullen hem bewaren
hun heele leven lang,
en wat er ook gebeur', hem wijden
hun rijksten zielezang.

Hij straalt in 't woud van hun gedachten
als in een heiligdom;
de wereld heet ze vreemde dwazen.
Zij geven er niet om.

Geen weet, hoe uit hun diepste wezen
de hoogste vreugde en leed
gestrengeld naar den hemel rijzen
en 't leven hun verbreedt.

En wen ze doodgaan, zal niet sterven
de sprank, die God hun gaf,
maar blijft, tot blijdschap van de vromen,
nog lichten uit hun graf.

Het gras

Wanneer de boom terneder stort,
door 't hemelvuur geslagen,
wat weet het gras van leed of plagen,
zoolang 't niet schaduwloos verdort?

Het blinkt en bloeit, zoo welig groen;
het samenspel van zon en regen
verrijkt het als een zoete zegen,
als waren licht en lucht één zoen!

Wat zou het treuren om den eik,
den trotschen, forsch gespierden,
die, toen de zwarte stormen gierden,
verwoed geslingerd werd in 't slijk?

Het leeft, geniet in elken spriet,
totdat, verzengd en uitgezogen,
het onbeschermd en onbewogen,
verkrimpt en sterft - en de aarde kerft.

De liederen van vader

Zij zaten saam, broeders en zusters, en vierden feest.
Zij waren sinds jaren niet zoo vereend geweest.

Zij zongen, zongen liedren uit hun kindertijd,
liedren van Vader. Wees zijn naam gebenedijd.

Geen sprak een woord, maar allen dachten zij aan hem.
Zij hoorden hem medezingen, met gulle, kloeke stem.

Zij voelden weer zijn levenslust, zijn jonge vreugd;
en van zijn overgave de weergalooze deugd.

In zijn genieten, dat gezond was, bleef hij kind;
en daarom lachte en zong hij, blijgezind.

En nu zij door het lot gescheiden en door leed,
één avond samenzaten, om daarna, wie weet

voor hoeveel tijd, opnieuw hunsweegs te gaan, nu kwam
dat onverwacht gezang als louterende vlam.

Weer zaten zij als broers en zusters, zonder wrok
en eigenwaan. Vergeten was grief en bittre brok.

Zij zaten daar, met eigen kroost, één groot gezin.
En weer kreeg de broederliefde haar vol gewin.

Zij zongen; hun ontroering groeide bij elk lied.
Maar dicht bij elkander, zeiden zij 't elkander niet.

Zij zongen alleen, met een glimlach, zang na zang,
terwijl er weeldetranen vloeiden langs hun wang.

Zij zongen, en hun vaders geest, vol teederheid,
zegende hen. Weze zijn naam gebenedijd.

Afscheid

Dit heengaan stemt me droef. Die droefheid heeft een galm
van verre, zachte dingen,
een lang vergeten lied, waarvan iets na komt zingen,
een atmosfeer van avondkerk met wierookwalm.
Zij heeft den wrangen geur van halfverdroogde bloemen,
en wekt in mijn gemoed een glimp van eeuwigheid;
onuitgesproken woord, dat niemand weet te noemen
en waar men zonder hoop 't bedieden van verbeidt.

Wat van het beste in u hebt gij elkaar gegeven,
gij die te voren nooit elkander hebt gezien,
die, ieder voor zichzelf, gingt door het strevend leven,
en scheidt om nooit elkander nog een groet te biên.
Dees gift en wedergift, o vreemde dischgenooten,
door 't lokken van denzelfden lust tot hier geleid,
heeft als een pure wijn in gouden schaal gevloten
en werd door geen gewoont of daaglijksch leed ontwijd.
Wat teedre sluiers hebt gij beiden weggeschoven,
een landschap stil ontvouwd vol bloeiend lentelicht;
gij hebt er niets gevraagd, gij moest er niets beloven,
maar droegt een glans van dankbaarheid op uw gezicht.

Nooit zult gij zoeken naar een nieuw ontmoeten.
Gij sloot het roerend boek, dat gij te zamen laast;
gij weet, het boek is uit, al voelt gij bij het groeten,

wat gij verliest, en hoe het leed uw ziel bewaast.
Gij weet, het dient tot niets, te willen wedervinden
de frisch bedauwde vreugd, die gij elkander schonkt;
't kan nooit zoo schoon meer zijn; gij kunt geen toekomst binden.
Het onverwachte is weg en 't wonder, uitgevonkt.

Arm hart, dat weet gij wel; laat dan, in 't avondgloren,
berusting dalen; en zie stil de sterren aan.

Ik ben alleen. Daar ruischen ver gedempte koren;
'k Zie in den hemel onbereikbre beelden staan.

De zon

Aldoor ziet ge uit de hemelzeeën,
den uchtend worden op deze aard;
daar viert aldoor met frissche beeën
een ander gouw uw morgenklaart.
Aldoor baart gij een nieuw verrukken
en wil de jonge dag zich smukken
om u, verlangend naar een zoen.
Zoo was 't van in de verste tijden;
zoo zal 't, in eeuwig pril verblijden,
de aard, u ter eer, gestadig doen.

Gij ziet aldoor, aan de overzijden
van 't land van d'eeuwgen morgengroet,
den heiligen weemoed van 't verscheiden,
in wisselenden avondgloed.
Hier, met het goud van doode lusten,
deinst immer naar verlaten kusten,
de glorie van het stervend licht.
Aldus vereent gij, onvolprezen,
worden en heengaan in één wezen,
dubbele schoonheid in één grootsch gezicht.

Zoo sprak ik en ik steeg, vergeten
alle aardsche vreugd en donkerheid;
ik steeg, ik steeg, op 't heerlijk weten,

het puurst genieten voorbereid.
Door d'oceaan der zonnevlammen,
dreef hooger dan de hoogste kammen,
mijn majestatisch schip.
Maar 'k zag beneen geen uchtendgloren;
daar werd geen enkle nacht geboren.
Ik zag alleen een vuurge stip.

Zaden

De vele dagen die de menschen
ontvangen uit Gods hand, zijn zaden.
Wat zal er bloeien? Welke wenschen
het licht beleven der genade?

Wat zal er op de rots verdorren?
Wat, kiemend, onder onkruid stikken?
Wat, sieraad zijn van veen en schorren?
Wat, feestlijk op ten hemel blikken?

En welk gebloemt zal voor de jaren
die volgen, God met liefde plukken,
en, durende schoonheid, tusschen de blaren
der toekomst, vromen ten vreugde, drukken?

Van duizend dagen, hoeveel verloren,
die enkel stof voor den wind vergaarden?
Zoek niet. Verzwonden zijn hun sporen...
God, leid mij in de rijke gaarden;

de gaarden, waar welig gedijen de dagen;
'k aanvaard de zorg, en dank om het lijden,
zoo gij ze zeegnend, laat vruchten dragen,
die komende tijden zullen verblijden.

Alleen

Het is soms goed, alleen te staan,
en niet gelijk de boom in 't bosch,
den zang der andren mee te zingen;
maar onbeveiligd, zonder waan,
te trotsen 't ongetemde ros
der winden dat u komt bespringen.

Gij put uw moed uit eigen kracht
en buigt niet onder de ijdelheid
des wachtens naar wat vreugd van buiten;
gij beurt zeer hoog uw bladerdracht,
en voert zeer hoog den schoonen strijd,
dien maar alleen de dood kan stuiten.

Gij voelt u sterk, want zonder waan,
ziet van den heuvel, daar beneên
meewarig 't alledaagsch gebeuren;
maar ook de zon, zij ziet u staan,
en wijl alleen, weeft ze om u heen
de heerlijkheid van hemelkleuren.

Gebed

Wees hun genadig, God, die heden
mijn diep bedroefde ziel ten spijt,
van wegen der rechtvaardigheid
in arren moed' zijn afgegleden;

die lieten spreken haat en nijd,
met looze wapens mij bestreden,
die angels zaaiden voor mijn schreden
en klein mij wilden in den tijd.

Vergeef hun, dat ze mij bedroefden
en dat mijn krachten trots behoefden
om niet te breken waar ik ging.

Vergeef, want zoo ik heb geleden,
krachtiger dan ooit kom ik getreden
tot u, en hoor, mijn God, ik zing.

De kracht om sterk te staan

Ik zing, maar niet opdat zou zwijgen
mijn eenzaam leed,
en zich ter strakke bloem zou neigen,
die zegt: vergeet!

Ik heb, mijn God, de kracht gevonden
om sterk te staan,
al zijn de sporen van mijn wonden
nog niet vergaan.

Ik heb de kracht om te overschouwen
wat men mij deed;
en levenstrots, tot verder bouwen
altijd gereed.

'k Draag schoonheid, die niet kan verflensen,
en ken geen haat,
maar meelij voel ik voor de menschen
met kleine daad.

Ook wen die daad vol boos betrachten,
mij stak naar 't hoofd,
heb ik, mijn God, met kalm verwachten,
in u geloofd.

En daarom heb ik overwonnen,
    zing ik mijn lied,
en straalt het licht van verre zonnen,
    die gij gebiedt.

Eigen waarheid

Geduldig, stuk voor stuk,
zult gij, voor uw geluk,
uw eigen waarheid bouwen;
en voor dit grootsche werk,
staat gij alleen in 't perk,
alleen met uw vertrouwen.

Geen ander kan, hoe fijn
zijn kunst ook moge zijn,
u bijstaan in dit streven;
wat ge uit u zelf niet haalt,
met eigen gloed bestraald,
kan u geen ander geven.

Gij kunt een enklen stond,
vol twijfel en doorwond,
wel elders hulp gaan zoeken;
maar 't geen zij u verstrekt,
de wijsheid die ge ontdekt,
zal u niet lang verkloeken.

Zij breekt weldra als glas,
dat broze schittring was,
slechts tijdlijk u kan baten;

bij 't ingestort gewelf,
ziet gij dat ge op u zelf
alleen u kunt verlaten.

En waar de wanhoop hieuw,
staat ge op en bouwt ge opnieuw,
spijts uw gekneusde handen;
gij bouwt, maar sloopt en slecht
wat morgen lijkt onecht
en dat ge moet verbranden.

Gij bouwt en bouwt, soms moe
en mat, wel wetend hoe
ge nooit of nooit zult leggen
den laatsten steen, en nooit,
tot verre reis getooid,
den bouw vaarwel zult zeggen.

En zoo gij toch, in 't end,
de vreugd der zege kent,
voltrokken door uw lijden,
zal zij, wat gij ook deedt,
uw broeder van zijn leed,
zijn onrust niet bevrijden.

Want wat gij hebt gewrocht,
in de eigen ziel gezocht,
besproeid met bloed en tranen,
is winst voor u alleen,
maar schooner is er geen
voor u langs 's levens banen...